

EKONOMİYE DAİR ÖNE ÇIKAN DÜZENLEMELER

9 - 15 HAZİRAN 2022

(9-15 Haziran 2022)¹

- 1. Türk lirası cinsinden ticari nitelikteki nakdi kredilere yüzde 10 düzeyinde uygulanan zorunlu karşılık oranı yüzde 20'ye yükseltildi.** Resmi Gazete'de açıklanan karar ile Türk lirası cinsinden ticari nitelikteki nakdi kredilere yüzde 10 düzeyinde uygulanan zorunlu karşılık oranı yüzde 20'ye yükseltilmiştir. Merkez Bankası'ndan yapılan açıklamada, 24 Haziran'da devreye alınacak olan teminat havuzunda bankaların yabancı para cinsinden mevduat/katılım fonlarına karşılık ilave olarak Türk lirası cinsinden uzun vadeli sabit faizli menkul kıymet tesis edebilecekleri belirtilmiş ve bu uygulama ile liralasma stratejisi kapsamında para politikasının etkinliğinin artırılmasının amaçlandığı ifade edilmiştir. İlk tesis 29 Temmuz tarihinde gerçekleşecek olup finansal istikrarın desteklenmesi amacıyla Türk lirası cinsinden ticari nitelikteki nakdi kredilere yüzde 10 düzeyinde uygulanan zorunlu karşılık oranının yüzde 20'ye yükseltildiği, tesisin 8 Temmuz tarihinde gerçekleşeceği belirtilmiştir.^{2,3,4}
- 2. TCMB, TL cinsi reeskont kredisi kullanacak ihracatçılar için vadeleri uzatırken, faiz oranlarını da düşürdü: TL reeskont kullanan firmalar ihracat gelirlerinin yüzde 40'ını TCMB'ye, yüzde 30'unu bir bankaya satmayı ve satışı müteakip 1 ay süreyle döviz almamayı taahhüt edecek.** TCMB, İhracat ve Döviz Kazandırıcı Hizmetler Reeskont Kredisi Uygulama Talimatı'nı güncellemiş, döviz satışını teşvik edici şekilde reeskont kredileri uygulamasında firmaların genelini kapsayacak değişiklikler yapmıştır. Buna göre, TL reeskont kredilerinde azami vade 360 gün, savunma sanayisi için azami vade 720 gün olacak. Ayrıca, TL reeskont kredi faizi indirimlerinde mevcut taahhüde dayalı yapı iptal edilerek, TL reeskont faizlerinin 0-90 gün için politika faizinin 300 puan, 91-180 günü için politika faizinin 200 puan ve 181-720 gün için politika faizinin 100 puan altında olacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Talimata göre ayrıca, TL reeskont kredilerinden yararlanmak için ihracat bedellerinde uygulanmakta olan mevcut yüzde 40 Merkez Bankasına satış koşullarına ilave olarak, firma en az yüzde 30'unu bir bankaya satmayı taahhüt edecek. Firmalar, döviz satışı yaptığı toplam tutara kadar TL reeskont kredisi kullanabilecek. Görünmeyen İşlemler Genelgesi kapsamında da firmalar benzer koşullarda bu uygulamadan yararlanabilecek. TL reeskont kredisi kullanan firmaların ilk satış işleminden itibaren bir ay süreyle satılan döviz tutarını yeniden satın almamayı taahhüt etmesi gerekecek.⁵
- 3. Hazine'den gelire endeksli devlet iç borçlanma senedi (GES) açıklaması yapıldı.** Hazine ve Maliye Bakanlığının (HMB) yaptığı açıklamaya göre, sadece gerçek kişilere sunulmak üzere gelire endeksli devlet iç borçlanma senedinin (GES) talep toplanmasına 15 Haziran 2022'den itibaren başlanacak. Söz konusu finansal ürün yatırımcısına 3 ayda bir kupon ödemesi sağlanacak. Ayrıca kupon ödemelerinde asgari gelir garantisi verilecek olup, senedin kupon ödemesi ve getiri oranı ve vade yapısı ihraç duyurusunda ilan edilecek.⁶
- 4. HMB, Gelire Endeksli Senet (GES) ihracına ilişkin detayları belirledi; talep toplama işlemleri 15-22 Haziran'da gerçekleştirilecek.** Bakanlığın açıklamasına göre, söz konusu senetlerin talep toplama işlemleri ile kupon ve anapara ödemeleri, Ziraat Bankası, Halk Bankası ve Vakıflar Bankası şubeleri aracılığıyla gerçekleştirilecek. Senetler için asgari talep tutarı 1000 lira olacak ve 1 liranın katları şeklinde ihraç edilecek. Senetlerin getirileri, talep toplama dönemini takip eden haftada, 24 Haziran Cuma gününde, yatırımcıların hesaplarına aktarılacak. GES'lerin getirileri, Kamu İktisadi Teşebbüsleri içinde yer alan Devlet Hava Meydanları İşletmeleri (DHMİ) ve Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğünden (KEGM) bütçeye aktarılan hasılat paylarına endeksli olacak. Bu çerçevede, söz konusu senetlerin getirilerine ilişkin ödemelerin hesaplanmasında, DHMİ ve KEGM tarafından bütçeye aktarılan 3 aylık hasılat payları toplamı esas alınacak.

Hazine tarafından belirlenen dönemsel getiri oranı yüzde 5,32, yıllık bileşik ise yüzde 23,04 olacak. Bu kapsamda, ilgili aylar için hasılat endeksinin hesaplanmasında söz konusu projeksiyonların gelir tahmin rakamının, ilgili yıl için aylık olarak eşit dağıldığı varsayımı esas alınacak. Diğer taraftan, senetler, mevcut vergi mevzuatına tabi olacak, Gelir Vergisi Kanunu'nun geçici 67. maddesi uyarınca vergilendirilecek.⁷

- 5. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), tüketici kredileri ve kredi kartlarında yenedüzenleme getirdi.** BDDK'nın yaptığı duyuruya göre, tüketici kredilerinin vade sınırı 50 bin TL üzerinde 100 bin TL'nin altında olanlar için 24 ay, 100 bin TL'nin üzerinde olanlar için 12 ay olarak belirlenmiştir. Ayrıca, limiti 25 bin lira ve altında olan kredi kartları için asgari ödeme tutarının dönem borcunun yüzde 20'si, limiti 25 bin liranın üstünde olan kredi kartları için asgari ödeme tutarının dönem borcunun yüzde 40'ı olarak belirlenmiştir. Açıklamada, devam etmekte olan çalışmalar kapsamında konut kredilerinde kredi değer oranının tutar bazlı farklılaştırılması, ticari krediler başta olmak üzere selektif yaklaşımın iyileştirilmesi amacıyla kredilerin yatırım ve ihracat gibi üretken alanlara yönlendirilmesi, yurt dışı yerleşiklerle türev işlem gerçekleştiren tüzel kişilerlekullandırılacak kredilerin risk ağırlığının artırılması ve yurt dışı yerleşiklere tahsisli swap imkanlarının getirilmesi hususlarında gerekli adımların ivedilikle atılacağı belirtilmiştir.⁸
- 6. Tüketici kredilerinde BSMV oranı yükseltildi.** Bankalar tarafından Gelir İdaresi Başkanlığı'na aktarılmak üzere faiz, komisyon ve ücret gelirleri üzerinden yüzde 5 olarak uygulanan Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV) oranı, Resmi Gazete'de yayımlanan karar ile tüketici kredilerinde yüzde 10'a çıkarılmıştır.⁹
- 7. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), yurt dışı fonların yurt içindeki halka arzlara çekmek için tahsis edilen ücretlerde indirim gitti.** SPK'dan yapılan açıklamaya göre, yurt içinde gerçekleştirilen halka arzlarda yurt dışından fon teminini özendirmek, şirketlerin yurt dışına sermaye piyasası aracı ihraciyoluyla fon temin etmelerini teşvik etmek amacıyla ilgili ihraçlarda SPK tarafından tahsil edilen ücretlerde indirim gidilmiştir. Kurul'dan yapılan açıklamada, yurt dışı yatırımcılara tahsis edilen vesatışı yapılan tutarın sermaye artırımına konu olan payların nominal değerinin en az yüzde 20'sinetekabül etmesi durumunda yüzde 50 oranında indirim gidilmesine, yurt dışı yatırımcılara tahsis edilen ve satışı yapılan tutarın sermaye artırımına konu payların nominal değerinin en az yüzde 40'ına tekabül etmesi durumunda yüzde 90 oranında indirim gidilmesine, bu tür başvuruların öncelikli işlemlerden sayılarak ivedilikle sonuçlandırılmasına, yurt dışında ihraç edilecek pay dışındaki sermaye piyasası araçları ihraçlarında alınacak Kurul ücretlerinde yüzde 50 oranında indirim gidilmesine ve halka açık olmayan şirketlerin yurt dışında paylarının ihraç edilmesi işlemlerinde Kurul ücreti alınmamasına karar verildiği belirtilmiştir.¹⁰
- 8. Borsa İstanbul nezdinde “Emtia Pazarı” kuruldu.** SPK, Hazine ve Maliye Bakanlığınca açıklanan adımlar kapsamında, finansal istikrarın güçlendirilmesine yönelik tedbirler alındığını ve Borsa İstanbul nezdinde Emtia Pazarı'nın kurulduğunu, altın sertifikası ihracına ilişkin çalışmalara başlandığını duyurmuştur.¹¹

- 9. Konut kira artışlarını yüzde 25 ile sınırlayan yasa, Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.** Resmi Gazete'de yayımlanan değişiklikle, 1 Temmuz 2023'e kadar yenilenecek konut kira sözleşmelerindeki artışlar bir önceki kiranın yüzde 25'ini geçemeyecek. Diğer bir ifadeyle, Türk Borçlar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un konut kiralari ile ilgili maddesinin yürürlüğe girdiği tarih (10 Haziran 2022) ile 1 Temmuz 2023 (bu tarih dâhil) tarihleri arasında yenilenen kira dönemlerinde uygulanacak kira bedeline ilişkin anlaşmalar, bir önceki kira yılına ait kira bedelinin yüzde yirmi beşini geçmemek koşuluyla geçerlidir. Kanun'da ayrıca, bir önceki kira yılının tüketici fiyat endeksindeki on iki aylık ortalamalara göre değişim oranının yüzde yirmi beşin altında kalması halinde değişim oranının geçerli olduğu, bu kuralın bir yıldan daha uzun süreli kira sözleşmelerinde de uygulanacağı belirtilmiştir. Bu oranları geçecek şekilde yapılan sözleşmeler, fazla miktar yönünden geçersiz olacak ve bu fıkra hükmü hâkim tarafından verilecek kararlarda da uygulanacaktır.¹²
- 10. 2024- 2028 dönemini kapsayacak olan On İkinci Kalkınma Planı genelgesi Resmi Gazete'de yayımlandı.** Genelgede belirtilen On İkinci Kalkınma Planı hazırlıkları çerçevesinde, küresel düzeyde süregelen ekonomik, sosyal, jeopolitik ve siyasi dengesizliklerin oluşturduğu tehditlerin giderilmesi için öncelikler belirlenecek, Strateji ve Bütçe Başkanlığı koordinasyonunda kamu, özel ve sivil toplum temsilcileri ile akademik çevreler bir araya getirilecektir. Büyüme, enflasyon, tarım, hayvancılık, güvenlik, ticaret, turizm, inşaat, eğitim, aile, yoksulluk, konut, su, iklim değişikliği gibi pek çok konuyu kapsayan 54 adet özel ihtisas komisyonu kurulmuştur. Ayrıca, konunun uzmanlarının yer alacağı kalkınma, dış ticaret, sanayi, mesleki eğitim, bağımlılıkla mücadele, iş sağlığı ve diğer alanlarla ilgili 26 tane çalışma grubu oluşturulmuştur. İhtiyaç duyulması halinde Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nca yeni komisyon ve gruplar da kurulabilecektir.¹³
- 11. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından sağlık ve mobilite alanlarında Türkiye'yi 2030 yılına taşıyacak teknoloji yol haritaları hazırlandı.** Türkiye'nin gelecek vizyonunu yansıtmak üzere, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca ilgili paydaşların katılımıyla hazırlanan Teknoloji Yol Haritaları'na ilişkin genelge Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Genelgede, dijitalleşen dünyada yüksek teknoloji ve katma değer üreten öncü Türkiye için "Milli Teknoloji, Güçlü Sanayi" vizyonunu gerçekleştirmek üzere hazırlanarak uygulamaya konulan "2023 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi" kapsamında başlanan çalışmalara rehberlik etmek, yerli ve milli ürün ve teknoloji dönüşümüne yön vermek üzere "Akıllı Yaşam ve Sağlık Ürün ve Teknolojileri Yol Haritası" ile "Mobilite Araç ve Teknolojileri Yol Haritası" hazırlandığı belirtilmiştir. 2022-2030 dönemini kapsayan mezkur yol haritaları Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının resmi internet adresinde (www.sanayi.gov.tr) yayımlanacaktır.¹⁴
- 12. Müsilaj ve imara ilişkin düzenlemeler içeren Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.** Düzenlemeye göre, özetle;
- Boğazlar ve Susurluk Havzası dahil Marmara Denizi Hidrolojik Havzası ve bu havzada yer alan illerden İstanbul, Bursa ve Kocaeli'nin tamamında belediyeler, 6 ay içinde iş termin planlarını Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına sunmak ve 3 yıl sonunda da ileri atık su arıtma tesislerini kurup işletmeye almak zorunda olacaktır.
 - Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne inşa edilen baraj, gölet ve diğer depolama tesislerinin maksat oranları Cumhurbaşkanı tarafından belirlenecek, değiştirilebilecek veya kaldırılabilir.

- 18 grostona kadar olan tanker, gemi ve diğer deniz araçlarından kaynaklı evsel atık suların, deterjanlı su, köpük, egzoz gazı yıkama sistemi suları ve benzeri yıkama sularının veya katı atıkların denize boşaltılması durumunda 5 bin lira, 18 ila 50 groston arasında olanlara 10 bin lira, 50 ila 100 groston arasında olanlara 20 bin lira, 100 ila 150 groston arasında olanlara 30 bin lira idari para cezası uygulanacaktır.
- Maddelere ek olarak, mahalli idarelerin projelerine yönelik düzenlemeler, Blokajlı Banka Hesabı sistemi, bina kimlik sertifikası uygulamasının getirilmesi, yapı denetim kuruluşlarına uygulanacak cezalar, tarımsal destek ödemeleri ve coğrafi veri toplama hususlarında düzenlemeler yer almaktadır.¹⁵

Kaynaklar:

¹ Bu bülten TEPAV tarafından hazırlanmakta ve iş dünyasının yakından takip ettiği vergi, istihdam, devlet destekleri, ticaret ya da finansal alanlardaki öne çıkan yasal düzenlemeleri esas almaktadır.

² Yabancı Para Yükümlülükler İçin Türk Lirası Cinsinden Menkul Kıymet Tesisi Hakkında Tebliğ (Sayı: 2022/20). Resmi Gazete, Sayı: 31862. (10 Haziran 2022). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/06/20220610-15.htm>

³ Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2013/15)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2022/19). Resmi Gazete, Sayı: 31862. (10 Haziran 2022). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/06/20220610-14.htm>

⁴ TCMB, Yabancı Para Yükümlülükler için Türk Lirası Cinsinden Menkul Kıymet Tesisi ve Zorunlu Karşılıklar Hakkında Basın Duyurusu (2022-28). (10 Haziran 2022). Erişim adresi: <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Duyurular/Basin/2022/DUY2022-28>

⁵ TCMB, İhracat ve Döviz Kazandırıcı Hizmetler Reeskont Kredisi Uygulama Talimatı. (13 Haziran 2022). Erişim adresi: https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/36dbca10-791d-4a7f-84cb-f6b4de48a3ec/%C4%B0hracat+ve+D%C3%B6viz+Kazand%C4%B1r%C4%B1c%C4%B1+Hizmetler+Reeskont+Kredi+Uygulama+Talimat%C4%B1_Haziran+2022.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-36dbca10-791d-4a7f-84cb-f6b4de48a3ec-o5e9U90

⁶ HMB, Gelire Endekli Senetlerin İhracı Hakkında Açıklama (09.06.2022). Erişim adresi: <https://twitter.com/HMBakanligi/status/1534985261767180289?xt=HHwWgoC-8c-9rs0qAAAA>

⁷ HMB, 15-22 Haziran 2022 Tarihleri Arasında Bireysel Yatırımcılara Gerçekleştirilecek Gelire Endekli Senet İhracına İlişkin Basın Duyurusu. (10 Haziran 2022). Erişim adresi: https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2022/06/GES-Ihrac-Duyurusu_10.06.2022.pdf

⁸ BDDK, Finansal İstikrarın Güçlendirilmesine Yönelik Tedbirler. (9 Haziran 2022). Erişim adresi: <https://www.bddk.org.tr/Duyuru/EkGetir/948?ekId=821>

⁹ 6802 Sayılı Gider Vergileri Kanununun 33 üncü Maddesinde Yer Alan Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi Nispetlerinin Tespiti Hakkındaki 28/8/1998 Tarihli ve 98/11591 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararının Eki Kararda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar (Karar Sayısı: 5729). Resmi Gazete, Sayı: 31863. (11 Haziran 2022). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/06/20220611-9.pdf>

¹⁰ SPK, Finansal İstikrarın Güçlendirilmesine Yönelik Tedbirler Hakkında Basın Açıklaması. (9 Haziran 2022). Erişim adresi: <https://www.spk.gov.tr/Duyuru/Goster/20220609/0>

¹¹ SPK, Finansal İstikrarın Güçlendirilmesine Yönelik Tedbirler Hakkında Basın Açıklaması. (9 Haziran 2022). Erişim adresi: <https://www.spk.gov.tr/Duyuru/Goster/20220609/2>

¹² 7409 Avukatlık Kanunu ile Türk Borçlar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. Resmi Gazete, Sayı:31863. (11 Haziran 2022). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/06/20220611-1.htm>

¹³ On İkinci Kalkınma Planı Hazırlıkları ile İlgili 2022/10 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi. Resmi Gazete, Sayı:31862. (10 Haziran 2022). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/06/20220610-12.pdf> ¹⁴ Teknoloji Yol Haritaları ile İlgili 2022/9 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi. Resmi Gazete, Sayı: 31861. (9 Haziran 2022). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/06/20220609-11.pdf>

¹⁵ 7410 Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. Resmi Gazete, Sayı: 31867. (15 Haziran 2022). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/06/20220615-8.htm>

